**УДК 336.14(410):316.64-054.73]:327(410:477)»2022/2026»**
DOI https://doi.org/10.32782/2707-5206.2026.42.8

**Маньковський Є. В.**
аспірант,
кафедра міжнародних відносин,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
вул. Всеволода Змієнка, 2, м. Одеса, 65028, Україна
E-mail: jenia.mankovsky@gmail.com
ORCID ID: https://orcid.org/0009-0006-6847-5821

# ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОБЛЕМ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ НА СПРИЙНЯТТЯ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ ПІСЛЯ 2022 РОКУ

У статті досліджується вплив внутрішніх економічних і соціальних проблем Великої Британії на становище та суспільне сприйняття українських біженців, які прибули до країни після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну у 2022 р. Особливу увагу приділено аналізу взаємозв'язку між накопиченими структурними проблемами британського суспільства, зокрема наслідками Brexit, економічною стагнацією, кризою житлового забезпечення, перевантаженням системи охорони здоров'я та інших державних служб, і трансформацією ставлення до міграції та новоприбулих соціальних груп. Наголошено, що масове переміщення громадян України до Великої Британії відбулося в умовах уже сформованих соціально-економічних дисбалансів, причини яких не пов'язані з українською міграцією, однак її масштаби об'єктивно вплинули на розподіл наявних ресурсів та актуалізували проблему конкуренції за житло, соціальну підтримку й доступ до публічних послуг. Проаналізовано особливості британської моделі інтеграції та мультикультурного розвитку, а також проблеми соціальної та культурної сегментації, що можуть ускладнювати адаптацію нових міграційних груп. На основі офіційних статистичних даних простежено динаміку прибуття громадян України до Великої Британії та подальші зміни чисельності осіб, які залишалися в країні в межах спеціальних гуманітарних програм. Обґрунтовано, що становище українських біженців формується під впливом суперечливого поєднання гуманітарної солідарності з Україною та посилення внутрішньополітичної чутливості до міграційних і соціально-економічних проблем. Зроблено висновок, що подальша трансформація суспільних настроїв щодо міграції може впливати не лише на умови перебування українців у Великій Британії, а й на суспільно-політичні передумови збереження довгострокової гуманітарної, економічної та політичної підтримки України.

**Ключові слова:** Велика Британія, українські біженці, міграція, Brexit, економічна криза, соціальна інтеграція, мультикультуралізм, суспільні настрої, українсько-британські відносини.

**Актуальність теми дослідження.** Постановка проблеми в загальному вигляді, її зв'язок з науковими або практичними задачами. З початку повномасштабної війни Росії проти України Великобританія залишається одним із головних партнерів України. Британці роблять акцент на військовій складовій підтримці (із загального обсягу допомоги в 25 мільярдів фунтів більше 16 приходить на озброєння та підготовку українських військових), підтримують ідею повернення територій у кордонах 1991 р. та забезпечують один з найбільш жорстких режимів антиросійських санкцій. Жоден британський кабінет не відступав від цих принципів.

Підтримка України – це, за словами Віктора Константинова, «золотий стандарт» поведінки будь-якого великого політичного діяча сьогоднішньої Британії, особливо коли річ іде про традиційні політичні сили як то правляча Лейбористська партія (Konstantinov, 2026).

Однак, сьогоднішня Британія стикається з великою кількістю економічних і соціальних проблем, для вирішення яких бюджету країни рішуче не хватає. Тому виникає питання, наскільки в поточних реаліях британська політика готова підтримувати Україну та чи може Британія збільшити обсяги допомоги.

Основними проблемами внутрішньої політики Великої Британії з 2022 р. залишаються стагнація економіки, високий рівень інфляції та держборги, глибока криза системи охорони здоров'я, нелегальна міграція, а також падіння довіри до традиційних політичних партій на фоні частого зміни керівництва країни. Розглянемо, як еволюціонували ці проблеми внутрішньої політики Британії з 2022 р., під час повномасштабної війни Росії проти України, і чи є тут кореляція.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Хоча орієнтовані на Британію публікації є несподівано рідкими в літературі після 2022 року, їх можна умовно поділити за проблемами, які були піддані аналізу. По-перше, це економічні проблеми. Вагомий внесок тут належить Шафак Абдуллаєвій, яка охарактеризувала поточну ситуацію як «економічний глухий кут». Причину науковиця вбачає у тому, що Британія не може вибрати між двома економічними моделями і, як наслідок, не виконує правил жодної з них належним чином. Дві економічні моделі, це, з одного боку, модель «ліберального капіталізму» (США), а з іншого боку, модель «соціального капіталізму», що впроваджується в скандинавських країнах (Данія, Швеція, Норвегія, Фінляндія). Велика Британія не вписується в жодну з цих моделей і щоб це пояснити, розглянемо статистику. У 2024 р. податкові надходження Великої Британії становили близько 39% ВВП, показник, який востаннє спостерігався на початку 1980-х рр. Для порівняння зазначимо, що середній показник по ОЕСР (38 країн) у 2024 р.: 34,1%, у Данії – 45,2%, у Франції – 43,5%, у США близько 27%. Ці цифри свідчать про те, що Британія стягує набагато вищі податки, ніж США (майже на 12% більше), але нижчі, ніж Скандинавія (на 6-8% менше). У результаті, громадяни Великої Британії сплачують податки, але отримують послуги гірше, ніж більшість країн ОЕСР (Abdullayeva, 2024, p. 172).

По-друге, дуже широке коло літератури присвячено такому на перший погляд специфічному питанню як стан охорони здоров'я у Британії. Але насправді, як у країні, так і поза її межами Національна служба охорони здоров'я (NHS) залишається предметом дуже суперечливих наукових дискусій та політичних дебатів. Це питання як лакмусовий папірець виявило глибину соціальної прірви, в яку останніми роками скочується британське суспільство. На думку Соломона Ларті, NHS перш за все слід критикувати за збільшення часу очікування на первинну медичну допомогу протягом останніх років, оскільки «понад 7 мільйонів людей перебувають у списках очікування» (Lartey, 2024). Визнання «глухого кута» в цьому питанні підтверджують Луїза Далінгвотер, яка вказує на «технологічний крах» (Dalingwater, 2023); Ханзон Ліанг, який оголошує «крах державного управління» (Liang, 2024), та Соломон Ларті, який пов'язує кризу із впливом імміграції (Lartey, 2024).

По-третє, існує невелика кількість авторів, в праях яких робиться спроба пов'язати внутрішні та зовнішні проблеми Британії. Наприклад, до них нале-

жить український науковець Віктор Константинов. На його думку, принциповим є те, що після виходу з Євросоюзу «Велика Британія має довести, що вона все ще залишається великою державою, і без дійової участі в головному європейському конфлікті тут не обійтися» (Konstantinov, 2026). Він пов'язує зміцнення національної гордості та саморефлексії з міжнародним статусом країни. Всередині самої Британії зовнішні проблеми традиційно розглядаються як такі, що походять від внутрішніх. Тому Рамін Саадат в сучасних ваганнях та невдачах звинувачує правлячий клас і є не тільки критичним до нього а й песимістичним у своїй прогностиці (Saadat, 2026).

**Методологічна основа дослідження** ґрунтується на поєднанні соціологічного, нормативно-ціннісного та статистичного методів, застосування яких дає змогу розглянути проблему сприйняття українських біженців не ізольовано, а в системі взаємозв'язків між внутрішнім соціально-економічним станом Великої Британії, суспільними настроями та політичними можливостями держави щодо продовження підтримки України. Соціологічний метод використано для виявлення соціальної зумовленості політичних процесів і суспільних установок, зокрема впливу економічної стагнації, кризи державних послуг, проблем житлового забезпечення, міграційних процесів і соціальної диференціації на формування ставлення британського суспільства до біженців. Це дає можливість розмежувати власне причини внутрішніх структурних проблем Великої Британії та їхнє можливе перенесення у суспільному сприйнятті на мігрантів, зокрема українських біженців. Нормативно-ціннісний підхід застосовано для аналізу суперечності між декларованими принципами гуманітарної підтримки України, міжнародної солідарності та захисту біженців, з одного боку, і внутрішніми соціально-економічними обмеженнями та зростанням суспільного невдоволення – з іншого. Такий підхід дозволяє розглянути ставлення до українських біженців не лише як наслідок економічних розрахунків чи міграційної політики, а й як складову ширшої системи суспільних цінностей, у межах якої відбувається конкуренція між принципами солідарності, соціальної справедливості, національних інтересів і захисту ресурсів держави. Статистичний метод використано для аналізу показників, що характеризують соціально-економічний стан Великої Британії та масштаби проблем, у контексті яких формується суспільне сприйняття міграції й українських біженців. Зіставлення економічних, соціальних і міграційних показників дає змогу простежити загальний контекст, у якому посилення структурних проблем держави може впливати на суспільні настрої та політичний порядок денний. Таким чином, поєднання зазначених методів забезпечує можливість простежити взаємозв'язок між структурними проблемами британського суспільства, їх суспільно-політичним сприйняттям та формуванням ставлення до українських біженців, а також розглянути потенційний вплив внутрішньої ситуації у Великій Британії на можливості збереження її політичної, економічної та гуманітарної підтримки України

**Виділення невирішених раніше частин проблеми, яким присвячується стаття.** Попри зростання кількості досліджень, присвячених становищу українських біженців у країнах перебування, особливостям їхньої адаптації та впливу міграційних процесів на двосторонні відносини, недостатньо дослідженим залишається взаємозв'язок між внутрішніми економічними й соціальними проблемами держави-реципієнта, суспільним сприйняттям українських біженців та можливостями збереження політичної й матеріальної підтримки України. У випадку

Великої Британії наявні дослідження переважно розглядають окремі аспекти економічної стагнації, кризи системи охорони здоров'я, міграції або зовнішньополітичної стратегії, тоді як комплексний аналіз впливу цих чинників на становище українських біженців і перспективи українсько-британських відносин залишається недостатнім. Саме ця прогалина зумовлює необхідність узагальнення наявних підходів та визначення перспективних напрямів подальшого дослідження.

**Формулювання цілей статті. Мета статті** полягає у визначенні впливу внутрішніх економічних і соціальних проблем Великої Британії на сприйняття українських біженців після 2022 року, а також у з'ясуванні того, яким чином ці внутрішні чинники можуть впливати на перспективи подальшої підтримки України та розвиток українсько-британських відносин.

**Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням наукових результатів.** З економічних проблем, безпосередньо пов'язаних із війною в Україні, та таких, що мають серйозні наслідки, слід виділити проблему так званого «виходу багатіїв». Деякі джерела стверджують, що у 2024 р. Британію покинули близько 10 800 мільйонерів, що удвічі більше, ніж у попередньому році (варто пам'ятати, що кожен, хто володіє «будинком вартістю один мільйон фунтів» у Британії, вважається «мільйонером») (Unprecedented millionaire exodus, 2024). Попередні уряди Великої Британії стимулювали приплив заможних іноземців шляхом надання їм статусу «non-dom» (non-domiciled – особа, яка не має постійного доміцилію у Великій Британії). Цей спеціальний податковий режим дозволяв іноземним резидентам проживати у країні, володіти нерухомістю, користуватися її соціальною та освітньою інфраструктурою, водночас не сплачуючи британські податки з доходів, отриманих за межами країни, за умови їх неперерахування до Великої Британії. Така система була спрямована на залучення до країни значного приватного капіталу та представників найбільш заможних соціальних груп – великих підприємців, інвесторів, представників міжнародного бізнесу, спорту та культури. У результаті Лондон утвердився як один із провідних світових центрів концентрації приватного капіталу та заможних резидентів, що супроводжувалося активним зростанням вартості елітної нерухомості. Водночас концентрація значних приватних ресурсів не усунула накопичених проблем у функціонуванні системи охорони здоров'я, освіти та інших сфер державних послуг.

У 2024 р. лейбористський уряд вирішив скасувати цю систему, як несправедливу, і це окрім суто економічних причин, також було викликано опозицією російській агресії та дружнього до РФ «нейтралітету» Китаю. З 2025 р. кожен (чи то британець, чи то іноземець) повинен сплачувати податок зі свого доходу, незалежно від того, чи перебуває він у Великій Британії, чи за її межами. Після цього близько 1800 осіб зі статусом «Non-dom» покинули країну; вісімдесят вісім компаній вийшли з Лондонської фондової біржі у 2024 р., й перенесли свою діяльність в Італію, Швейцарію, ОАЕ, Сінгапур, Португалію та Австралію – зі схожими системами «Non-dom» (Saadat, 2026).

Ці процеси посилили негативні тенденції в британській економіці, які сформувалися після виходу Великої Британії з Європейського Союзу. Серед їхніх наслідків слід виокремити переміщення частини європейських і транснаціональних компаній з Лондона до інших фінансових центрів, зокрема Амстердама, Дубліна та Франкфурта, а також скорочення іноземних інвестицій. Для частини інвесторів Велика Британія після Brexit втратила привабливість як платформа для доступу

до європейського ринку, що відповідним чином позначилося на їхній зацікавленості у збереженні економічної присутності в країні.

У 2024 р. у Великій Британії збанкрутували 23 872 компанії, що є найвищим річним показником з 1993 р. (18 840 добровільних ліквідацій кредиторами, 3 230 примусових ліквідацій та 1 597 процедур управління майном). Найбільше від цієї кризи постраждали такі сектори, як будівництво (32,6% +), нерухомість (24%+), допоміжні послуги (23,6%+), а також охорона здоров'я та освіта (41,3%+) (Saadat, 2026).

Отже, Велика Британія з її поєднанням високих податків, низьких послуг та невизначеності створила вороже середовище для бізнесу. Наслідками цього стали низька продуктивність та хронічна стагнація. Продуктивність праці у Британії залишається незмінною з часів фінансової кризи 2008-2009 рр. Ця тенденція триває вже понад десять років, а з виборів 2019 р. щорічне зростання становить лише 0,5%. Результатом є те, що компанії працюють із старими інструментами та методами. Вони не впроваджують інновації, не інвестують, а просто виживають. Низька продуктивність праці зменшує державні доходи. Низький рівень доходів уряду зменшує державні інвестиції (інфраструктура, освіта, дослідження). Це призводить до слабкості бізнес-середовища, а компанії інвестують менше. Менше інвестицій в інфраструктуру, дослідження та інновації знову знижує продуктивність, і це замкнене коло посилюється. Розумна молодь залишає країну, що визначається як «відтік мізків», а підприємці тікають від страху ризиків та податків, що обумовлює «відтік капіталу» Підприємства банкрутують, і розрив між основними фінансовими та комерційними центрами (Лондон) та рештою міст збільшується. Країна залишається безпорадною в паралізуючому циклі стагнації та зростаючих проблем (Abdullayeva, 2024, p. 172).

Економічні проблеми доповнюються соціальними. На їх тлі впоратися з припливом великої кількості українських біженців вдається тільки частково.

Причиною такої проблеми є частково те, що Британія не може вибрати між двома моделями управління різноманітністю, і в результаті не побудувала ні реальної інтеграції, ні успішного мультикультуралізму. У світі існує два основні підходи до управління різноманітними суспільствами. Першу модель становить інтеграційний підхід, що ґрунтується на формуванні спільного ціннісного простору та єдиної національної ідентичності. Він передбачає адаптацію мігрантів до основних норм суспільства країни перебування, зокрема оволодіння державною мовою, дотримання законів і включення в домінантний культурний простір. Прикладами такого підходу визначено Францію, Японію та Південну Корею. Друга модель – мультикультуралізм –базується на визнанні та підтримці культурного різноманіття, збереженні групами власної ідентичності, мовних, релігійних і культурних особливостей. До держав, у яких реалізуються елементи цієї моделі, віднесено Канаду та США.

У Великій Британії поряд із процесами інтеграції сформувалися окремі соціокультурні спільноти, взаємодія між якими залишається обмеженою. Їхні представники можуть проживати в одному суспільному просторі, водночас зберігаючи відносну соціальну та культурну відокремленість. Така сегментація ускладнює формування спільного комунікативного й культурного середовища та може створювати додаткові бар'єри для інтеграції новоприбулих груп.

У цьому контексті українські біженці також стикаються з необхідністю адаптації не лише до британського суспільства загалом, а й до складної та диферен-

ційованої системи соціальних і культурних взаємодій, що може ускладнювати процес їхньої інтеграції.

Відчутним прикладом соціальних проблем є Національна служба охорони здоров'я (NHS). NHS завжди була символом соціальної справедливості та рівного доступу до медичних послуг. Але сьогодні ця система перебуває під тиском не лише через брак грошей, а й через скорочення потужностей та приплив мігрантів.

Державні послуги, такі як NHS та житло, які були повсюдно доступні наприкінці Другої світової війни та вважалися частиною гідного рівня життя, тепер розглядаються як привілеї, яких позбавлені значні верстви населення. Національна служба охорони здоров'я була створена у 1948 р. Житло та освіта також були визнані основними правами громадян. Відтоді люди з рівним доходом вище певного рівня почали робити внески та фінансувати допомогу тим, хто потрапив у скрутне становище. Це вважається невід'ємною роллю уряду. З іншого боку, в обмін на сплату податків громадяни очікують отримання цих послуг. Якщо послуга надається, доступ до неї має бути вільним незалежно від економічного статусу (Dalingwater, 2023). Це принцип, на якому базується універсальна NHS.

NHS не є єдиною організацією, а складається з кількох різних організацій та служб. Послуги NHS є безкоштовними для тих, хто проживає у Великій Британії, та оплачуються за рахунок податкових надходжень. Пацієнти, які звертаються за допомогою до NHS, зазвичай не платять за більшість послуг. Це робиться для того, щоб запобігти тому, щоб людям було відмовлено в отриманні медичної допомоги через те, що вони не можуть собі її дозволити. Однак деякі групи людей оплачують частину вартості лікування, включаючи стоматологічне лікування та рецепти NHS. Безкоштовна медична допомога вважається політичним правом людей у Великій Британії. Хоча деякі пацієнти можуть бути звільнені від оплати цих послуг, вони все одно фінансуються за рахунок податків, частково стягнутих із витрат на охорону здоров'я, що може бути тягарем для найманих працівників у суспільстві (Liang, 2024).

У червні 2022 р. було опубліковано звіт Омбудсмена з зворушливими розповідями про 13 людей, які занадто довго чекали на медичну допомогу, кілька з яких померли в результаті цього. Увага, як правило, зміщується на виявлення симптомів та винних у кризі. Це призвело до зростання гніву та відчуження серед усіх верств суспільства, і ті, хто раніше був аполітичними членами суспільства, почали висловлювати свою думку. Найпотужнішим «цапом-відбувайлом» стала імміграція (Lartey, 2024).

Щодня новини доповідають про скарги людей на періоди очікування та довгі черги, щоб скористатися послугами цієї великої та розгалуженої системи. Системи, якій не бракує бюджету, і в 2025/26 бюджетному році на неї було витрачено близько 217 мільярдів фунтів стерлінгів (точніше від 215,6 до 217 мільярдів фунтів стерлінгів залежно від часток капітального бюджету) (Saadat, 2026).

Одним з головних пріоритетів процесу поселення іммігранта є пошук належного житла. Зазвичай це надзвичайно складно для іммігрантів, які щойно прибули та не мають ранньої кредитної історії та історії платежів. Будучи небажаними орендарями, вони часто змушені нести витрати на субстандартне житло з високою орендною платою та житло. Таким чином, житлова проблема іммігрантів ще більше посилюється зростанням вартості житла в широких районах з хорошими перспективами працевлаштування. В умовах, коли орендна плата зростає швид-

ше, ніж доходи, багато нещодавніх іммігрантів не мають іншого вибору, окрім як потрапити в замкнене коло надмірного орендного тягаря та недоступного житла в перші кілька років перебування в місті, що приймає (Dalingwater, 2023). Швидке зростання вартості житла зростаючого числа іммігрантів потенційно призводить до скарг громадськості, опору та негативної реакції з боку місцевого населення.

Найбільшими витратами NHS, що фінансується за рахунок оподаткування, є зарплати, далі йдуть такі речі, як ліки та протези. Вважається, що іммігранти обтяжують NHS зростанням вартості таких речей, як лікування, рецепти та медичні товари, а також труднощами з відшкодуванням вартості пропущених прийомів. Однак дослідження показують, що іммігранти користуються послугами NHS рідше, ніж корінне населення. Крім того, нещодавній аналіз показав, що іммігрантів у Великій Британії на 100 000 більше, ніж лікарів, медсестер та акушерок, а це означає, що NHS отримує підтримку від майже 200 000 працівників-іммігрантів, не кажучи вже про іншу допомогу в професіях, які досі вважаються «дефіцитними» (Lartey, 2024).

Задоволення потреб у послугах, що відповідають вимогам, залежить не лише від політики лібералізації країни перебування, але й від часу та характеристик окремих мігрантів. Доступ до послуг NHS та їх використання, як правило, найнижчі для шукачів притулку або біженців, а найвищі для інших легальних іммігрантів, таких як студенти або працівники. Різні групи іммігрантів мають різні права та знання про систему. Усе це впливає на типи та масштаби проблем адаптації, з якими стикаються різні групи. Крім того, на ці проблеми також впливають характеристики мігрантів, а також їхній людський капітал, такий як освіта, володіння мовами або здоров'я.

Ряж експертів вважають, що якби у Великій Британії була «справжня система вільного ринку» вона би приватизувала NHS, посилила конкуренцію, підвищила ефективність, як в США. А якби в неї була «реальна система держави загального добробуту», вона б інвестувала в цифровізацію Національної служби охорони здоров'я, реформувала управління, підвищувала продуктивність як у Данії. Але Британія не робить ні того, ні іншого, а просто щороку витрачає більше грошей на неефективну систему, не дивно, що цю систему охорони здоров'я називають «чорною дірою бюджету» (Liang, 2024).

Статистика показує, що 7,3 мільйона людей перебувають у списках очікування на лікування, і з них 170 800 чекають вже понад рік. Також 50 600 людей чекали понад 12 годин у відділеннях невідкладної допомоги, що в сорок шість разів більше, ніж у 2019 р. Лише 74,2% пацієнтів покинули відділення невідкладної допомоги менш ніж за 4 години (ціль NHS становила 95%), а третина (32%) пацієнтів старше 90 років чекали у відділенні невідкладної допомоги понад 12 годин (Saadat, 2026).

Після початку повномасштабного вторгнення Росії Велика Британія стала однією з держав, що запровадили спеціальні механізми прийому громадян України. За даними Home Office, станом на 31 грудня 2022 р. до країни прибули понад 154,5 тис. осіб за спеціальними українськими візовими програмами (Home Office, 2023). Надалі темпи нових прибуттів поступово знижувалися. Якщо у 2022 р. було надано понад 209,7 тис. дозволів за Ukraine Schemes, то у 2023 р. їх кількість становила 40,3 тис (Home Office, 2024a). Станом на грудень 2024 р. загальна кількість осіб, які прибули до Великої Британії за Ukraine Family Scheme та Ukraine Sponsorship Scheme, досягла 218,6 тис (Home Office, 2024 b). Водночас

ці показники не означають, що всі прибулі залишалися у країні: за оцінками британського Home Office, до кінця 2025 р. близько 102,1 тис. осіб, або 44 % тих, хто раніше прибув за українськими схемами, виїхали з Великої Британії (Home Office, 2026). Таким чином, у 2025–2026 рр. кількість громадян України, які фактично перебували у країні за гуманітарними програмами, була істотно меншою за сукупну кількість прибулих від початку їх запровадження.

Отже, масове прибуття громадян України відбулося в період, коли Велика Британія вже перебувала під впливом економічних і соціальних проблем, зокрема житлової кризи, перевантаження системи охорони здоров'я та зростання суспільної чутливості до проблем міграції. Водночас українські біженці не були причиною формування цих проблем, оскільки більшість із них виникли задовго до 2022 р. Проте їхня поява в країні в значних масштабах об'єктивно відбувалася в умовах обмежених ресурсів державних і муніципальних служб та могла посилювати конкуренцію за доступ до житла, соціальної допомоги й окремих державних послуг. Саме в цьому контексті формується суперечливе становище українських біженців: з одного боку, вони залишаються об'єктом гуманітарної та політичної солідарності, пов'язаної з підтримкою України у війні, а з іншого боку стають частиною ширшої міграційної проблематики, яка дедалі більше впливає на внутрішній політичний порядок денний Великої Британії. Така суперечність може мати значення не лише для подальших умов перебування українців у країні, але й для суспільної та політичної готовності Великої Британії зберігати значний рівень гуманітарної, економічної і, ширше, політичної підтримки України.

**Висновки дослідження та перспективи подальших досліджень у даному напрямку.** Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що становище українських біженців у Великій Британії після 2022 р. формується під впливом ширшого комплексу внутрішніх соціально-економічних і політичних чинників. Їхнє масове прибуття відбулося в умовах накопичених структурних проблем британського суспільства, пов'язаних із наслідками Brexit, уповільненням економічного розвитку, кризовими явищами у сфері житлового забезпечення та системі охорони здоров'я, а також зростанням суспільної чутливості до міграційної проблематики. Водночас аналіз цих процесів свідчить, що українська міграція не була причиною формування зазначених проблем, оскільки більшість із них виникли та розвивалися задовго до початку повномасштабної війни Росії проти України. Прибуття значної кількості біженців стало додатковим чинником, який актуалізував уже наявні диспропорції та посилив конкуренцію за обмежені ресурси, зокрема у сфері житла, соціальної підтримки та доступу до публічних послуг.

Становище українських біженців визначається суперечливим поєднанням гуманітарної солідарності британського суспільства з Україною та посиленням внутрішньополітичної напруги, пов'язаної з економічними труднощами й загальним ставленням до міграції. За таких умов українська присутність поступово включається до ширшого дискурсу щодо ефективності міграційної політики, спроможності держави забезпечувати функціонування соціальних служб та меж ресурсного забезпечення суспільства. Це створює ризик перенесення негативного ставлення до міграційних процесів загалом на окремі групи новоприбулого населення, незалежно від причин їхнього переміщення та особливостей правового статусу.

Водночас визначальними чинниками загострення внутрішніх проблем Великої Британії залишаються не масштаби міграції як такі, а накопичені структурні

дисфункції системи державного управління, недостатня ефективність механізмів ухвалення та реалізації політичних рішень і обмежена здатність державних інституцій адаптуватися до нових соціально-економічних викликів. У цьому контексті подальша трансформація внутрішньої ситуації у Великій Британії може впливати не лише на умови перебування українських громадян, а й на суспільно-політичні передумови збереження довгострокової гуманітарної, економічної та політичної підтримки України. Відтак перспективним напрямом подальших досліджень є визначення механізмів взаємовпливу внутрішньополітичних процесів, міграційних настроїв і зовнішньополітичної стратегії Великої Британії щодо України.

Новизна дослідження полягає в аналізі взаємозв'язку між внутрішніми економічними та соціальними проблемами Великої Британії, трансформацією суспільного сприйняття українських біженців після 2022 р. та потенційним впливом цих процесів на перспективи українсько-британських відносин. Виявлено фрагментарність наявного наукового осмислення зазначеної проблематики. У статті обґрунтовано доцільність розгляду становища українських біженців у ширшому контексті структурних проблем британського суспільства та їхнього впливу на формування суспільно-політичних настроїв.

## References [Список використаної літератури]


Abdullayeva S. (2024). *The economy of Great Britain*. Monograph. Baku: **Füyuzat,** [in English]. [Abdullayeva S. *The economy of Great Britain*. Monograph.; ed. N. O. Hajiyev; Azerbaijan University of Languages.- Baku: Füyuzat, 2024. 355 p.].

Dalingwater, L. (2023). Covid-19 and Technological Disruption in Health Care Delivery in England. *Revue Française de Civilisation Britannique*, XXVIII-2, 1–21. DOI: 10.4000/rfcb.10794 [in English]. [Dalingwater L. Covid-19 and Technological Disruption in Health Care Delivery in England. *Revue Française de Civilisation Britannique*. 2023. Vol. XXVIII-2. P. 1–21. DOI: 10.4000/rfcb.10794 (дата звернення: 11.06.2026)]

Home Office (2023). Statistics on Ukrainians in the UK: Year ending December 2022. [in English]. [Statistics on Ukrainians in theUK: Year ending December 2022 / Home Office. GOV.UK. 2023. URL: https://www.gov.uk/government/statistics/immigration-system-statistics-year-ending-december-2022/statistics-on-ukrainians-in-the-uk?utm (дата звернення: 11.06.2026)].

Home Office (2024 a). Ukraine Family Scheme and Ukraine Sponsorship Scheme (Homes for Ukraine) visa data. [in English]. [Ukraine Family Scheme and Ukraine Sponsorship Scheme (Homes for Ukraine) visa data / Home Office. GOV.UK. 2024. URL: https://www.gov.uk/government/publications/ukraine-family-scheme-application-data/ukraine-family-scheme-and-ukraine-sponsorship-scheme-homes-for-ukraine-visa-data--2?utm_source (дата звернення: 11.06.2026))].

Home Office (2024 b). Ukraine Permission Extension Scheme: Impact assessment. [in English]. [Ukraine Permission Extension Scheme: Impact assessment / Home Office. GOV.UK. 2024. URL: https://www.gov.uk/government/publications/statement-of-changes-to-the-immigration-rules-hc-334-26-november-2024/ukraine-permission-extension-scheme-impact-assessment-accessible?utm (дата звернення: 11.06.2026))].

Home Office (2026). How many people come to the UK via safe and legal humanitarian routes? Year ending December 2025. [in English]. [How many people come to the UK via safe and legal humanitarian routes? Year ending December 2025 / Home Office. GOV.UK. 2026. URL: https://www.gov.uk/government/statistics/immigration-system-statistics-year-ending-december-2025/how-many-people-come-to-the-uk-via-safe-and-legal-humanitarian-routes?utm (дата звернення: 11.06.2026)].

Konstantinov, V. (2026, July 30). The new British Prime Minister is betting on saving the country's economy. Will there be enough strength for Ukraine? *Dzerkalo tyzhnia*. [in Ukrainian]. [Константинов В. Новий прем'єр Британії робить ставку на порятунок економіки країни. Чи вистачить сил для України? Дзеркало тижня. 30 липня 2026. URL: https://zn.ua/ukr/europe/novij-premjer-britaniji-robit-stavku-na-porjatunok-ekonomiki-krajini-chi-vistachit-sil-dlja-ukrajini.html (дата звернення: 11.06.2026).]

Lartey, S. (2024). The Impact of Immigration on the NHS and Housing Crisis in the United Kingdom. *Researchgate*. [in English]. [Lartey S. The Impact of Immigration on the NHS and Housing Crisis in the United Kingdom. *Researchgate*. 2024. URL: https://www.researchgate.net/publication/383525549_The_Impact_of_Immigration_on_the_NHS_and_Housing_Crisis_in_the_United_Kingdom (дата звернення: 11.06.2026).]

Liang, H. (2024). Research on Public Management Strategy of Optimizing the Service Efficiency of NHS System in Britain. *International Journal of Social Sciences and Public Administration, 3*(3), 128-134. [in English]. [Liang H. Research on Public Management Strategy of Optimizing the Service Efficiency of NHS System in Britain. *International Journal of Social Sciences and Public Administration*. 2024. Vol. 3, N 3. Pp. 128–134. DOI: 10.62051/ijsspa.v3n3.15 (дата звернення: 11.06.2026).]

Saadat, R. (2026, January 01). Crisis Management or Management Crisis? Britain in a Deadlock of Hesitation and Choice. *SSRN eLibrary*. DOI: 10.2139/ssrn.6241918 [in English]. [Saadat R. Crisis Management or Management Crisis? Britain in a Deadlock of Hesitation and Choice. *SSRN eLibrary*. 01 January 2026. DOI: 10.2139/ssrn.6241918 (дата звернення: 11.06.2026).]

Unprecedented millionaire exodus: Britain loses its rich due to tax changes (2024). *Social Business*. [in Ukrainian]. [Безпрецедентний відтік мільйонерів: Великобританія втрачає своїх багатіїв через зміни в оподаткуванні (2024). *Social business* URL: https://socialbusiness.com.ua/content/rekordniy-vidpliv-milyoneriv-britaniya-vtrachae-bagatiyiv-cherez-podatkovi-zmini/ (дата звернення: 11.07.2026).]

**Mankovskyi Ye. V.**
Department of International Relations
Odesa I.I. Mechnikov National University
Vsevoloda Zmienko St. 2, Odesa, 65000, Ukraine

## THE IMPACT OF THE UK'S ECONOMIC PROBLEMS ON THE PERCEPTION OF UKRAINIAN REFUGEES AFTER 2022

Summary

The article examines the impact of the United Kingdom's internal economic and social problems on the situation and public perception of Ukrainian refugees who arrived in the country following the beginning of Russia's full-scale invasion of Ukraine in 2022. Particular attention is paid to the relationship between the accumulated structural problems of British society, including the consequences of Brexit, economic stagnation, the housing crisis, and pressure on the healthcare system and other public services, and the transformation of attitudes towards migration and newly arrived social groups. It is emphasized that the large-scale arrival of Ukrainian citizens in the United Kingdom occurred against the background of pre-existing socio-economic imbalances, the causes of which were not related to Ukrainian migration; however, its scale objectively affected the distribution of available resources and intensified concerns about competition for housing, social support, and access to public services. The article analyses the characteristics of the British model of integration and multicultural development, as well as the problems of social and cultural segmentation that may complicate the adaptation of newly arrived migrant groups. Based on official statistical data, the dynamics of the arrival of Ukrainian citizens in the United Kingdom and subsequent changes in the number of persons remaining in the country under special humanitarian schemes are examined. It is argued that the situation of Ukrainian refugees is shaped by the contradictory combination of humanitarian solidarity with Ukraine and increasing domestic political sensitivity to migration and socio-economic problems. The study concludes that the further transformation of public attitudes towards migration may affect not only the conditions of residence of Ukrainians in the United Kingdom but also the socio-political conditions for maintaining long-term humanitarian, economic, and political support for Ukraine.

**Key words:** United Kingdom, Ukrainian refugees, migration, Brexit, economic crisis, social integration, multiculturalism, public attitudes, Ukrainian-British relations.

*Дата першого надходження статті до видання: 27.08.2026*
*Дата прийняття статті до друку після рецензування: 09.10.2026*
*Дата публікації (оприлюднення) статті: 25.11.2026*